

LBRIS

We know
books

J.R.R.
TOLKIEN

ÎNTOARCEREA REGELUI

A TREIA PARTE A TRILOGIEI
STĂPÂNUL INELELOR

ben trovato". Cert este că J.R.R. Tolkien a reținut povestea mătuișii sale; scriitorul a folosit de mai multe ori pseudonimul Oxymore, adică „oximoron“, figură de stil creată prin asocierea paradoxală a doi termeni contradictorii, reflectând astfel structura antagonică a propriului său nume (în forma germană). De asemenea, unul dintre hobbiții menționați în *Stăpânul Inelelor* se numește Tobold; el este primul care a cultivat „buruiana-pipei“, tutunul, în Comitat. Numele său provine din „too-bold“, „prea îndrăzneț“, ceea ce reprezintă traducerea engleză a expresiei „toll-kuhn“. Și dacă ne gândim la faptul că Tolkien a fost un pasionat fumător de pipă, cine altcineva decât autorul apare oglindit în imaginea simpaticului hobbit?

VLAD MACRI

Cuprins

<i>Sinopsis</i>	7
CARTEA A CINCEA	
I Minas Tirith	21
II Trecerea Frăției Sure	62
III Adunarea din Rohan	90
IV Asediul Gondorului	113
V Marșul rohirrimilor	153
VI Bătălia de pe Câmpiile Pelennor	168
VII Rugul lui Denethor	186
VIII Casele Tămăduirii	199
IX Ultimul Sfat	221
X Poarta Neagră se deschide	239
CARTEA A ȘASEA	
I Turnul din Cirith Ungol	259
II Tărâmul Umbrei	290
III Muntele Osândeii	317
IV Câmpia Cormallen	342
V Majordomul și Regele	358
VI Multe despărțiri	382
VII Spre casă	405
VIII Se face curățenie în Comitat	418
IX Limanurile Cenușii	453

Anexa A: Hronicul regilor și al cârmuitorilor	468
Anexa B: Povestea anilor	559
Anexa C: Arbori genealogici	589
Anexa D: Calendarul Comitatului	594
Anexa E: Scrierea și ortografia	606
Anexa F: Limbile și popoarele celui de-al treilea Ev . .	627
Indicele poemelor și cântecelor	650
Postfață	653

Ofertă completă BIBLIOTECA RAO

Ficțiune pentru adulți

CLASICI CONTEMPORANI

Miguel Delibes	<i>Ereticul</i>
William Faulkner	<i>Hotomanii • Isoadă în țărăniță • O parabolă • Revenim pentru o călugăriță</i>
Gabriel García Márquez	<i>N-am venit să țin un discurs</i>
Witold Gombrowicz	<i>Jurnal - vol. I • Jurnal - vol. II</i>
Hermann Hesse	<i>Cele mai frumoase povestiri vol. 1 - Colecția Nobel • Cele mai frumoase povestiri vol. 2 - Colecția Nobel</i>
James Joyce	<i>Stephen eroul</i>
André Malraux	<i>Carnet din URSS 1934</i>
Thomas Mann	<i>Casa Buddenbrook vol. 1 - Colecția Nobel • Casa Buddenbrook vol. 2 - Colecția Nobel</i>
William Saroyan	<i>Aventurile lui Wesley Jackson • Nebunie în familie</i>
John Steinbeck	<i>Călătoria cu Charley</i>
Stefan Zweig	<i>Amoc. Obsedatul</i>

AUTORI CLASICI

Johann Wolfgang Goethe	<i>Poezii. Vol. I</i>
------------------------	-----------------------

LITERATURĂ CONTEMPORANĂ

Angela Becerra	<i>Ella</i>
Adrienne Celt	<i>Chemarea focului</i>
Carlos Franz	<i>Deșertul</i>
Jack Fernley	<i>America uber alles</i>
Carlos Franz	<i>Locul în care a fost paradisul</i>
DeSales Harrison	<i>Adâncuri sălbatice</i>
Nathan Hill	<i>Nix</i>
Howard Jacobson	<i>Chestiunea Finkler • J • Trăiește puțin</i>
Sarah Lark	<i>O speranță la capătul lumii • În țara norului alb • Cântecul maorilor • Aurul maorilor • În umbra arborelui Kauri</i>
Siegfried Lenz	<i>Un moment de reculegere</i>
Colum McCann	<i>Goana nebună a lumii</i>
Patrick Modiano	<i>Dora Bruder • Un pedigrî</i>
Rosa Montero	<i>Nebuni din iubire • Cei iubiți nu mor niciodată • Noroc chior</i>
Tea Obrecht	<i>Soția tigruului</i>
Sara Stridsberg	<i>Forța iubirii</i>

AUTORI ROMÂNI CONTEMPORANI

Anghel Andreescu	<i>Acțiunile separatiste</i>
Anghel Andreescu, Dan Andreescu, Dan Bardaș	<i>Efectul migrației asupra securității României și a Europei</i>

I

Minas Tirith

De la adăpostul pelerinei lui Gandalf, Pippin privi afară. Se întrebă dacă era cu adevărat treaz ori încă mai dormea, cufundat în acel vis repede schimbător în care căzuse de când începuse marea călătorie călare. Lumea întunecată trecea cu repeziciune pe lângă ei, vântul şuiera cu putere în urechile lui. Nu zărea altceva decât stelele rotitoare și, departe, în dreapta, umbre uriașe desenate pe cer, acolo unde munții de la Miazăzi rămăneau în urmă. Somnoros, Pippin încercă să socotească în minte ceasurile și etapele călătoriei lor, dar memoria îi era amortită, nesigură.

Călăriseră la început cu mare viteză, fără să se oprească, apoi, în zori, Pippin zărise o lucire palidă, aurie, și curând ajunseseră în orașul acela tăcut și în casa cea mare și pustie de pe deal. Abia apucaseră să se adăpostească acolo, când umbra înaripată a trecut din nou peste ei și oamenii s-au pierdut cu firea de frică. Dar Gandalf îi susurase vorbe liniștitoare, astfel că el adormise într-un colț, obosit, însă neliniștit, dându-și oarecum seama de forfota din jur, veniri, plecări, oameni vorbind între ei, Gandalf împărțind ordine în dreapta și-n stânga. Și iarăși au pornit călare și au călărit toată noaptea. Fusese a doua, ba nu, a treia noapte de când se uitase la Piatră, și la această amintire îngrozitoare se dezmetici de-a binelea, scuturat de un fior, iar șuierul vântului se umplu deodată de voci amenințătoare.

Pe cer se aprinsese o lumină, o pâlălaie de foc galben în spatele unor bariere întunecate. Preț de o clipă, Pippin se ghemui înfricoșat, întrebându-se în ce țară înfiorătoare îl ducea Gandalf. Se frecă la ochi și abia atunci băgă de seamă că ceea ce vedea era luna, aproape plină, care se ridica deasupra umbrelor de la răsărit. Carevasăzică, noaptea abia începuse și călătoria avea să continue alte multe ore în întuneric. Se foi și întrebă:

– Unde suntem, Gandalf?

– Pe tărâmul Gondorului, răspunse vrăjitorul. Țara Anórien încă nu s-a sfârșit.

O vreme, se lăsă din nou tăcerea. Apoi:

– Ce-i acolo? strigă Pippin dintr-odată, încleștându-se de mantia lui Gandalf. Uite! Foc, foc roșu! Sunt dragoni prin părțile astea? Uite, încă unul!

Drept răspuns, Gandalf strigă calului său:

– Zboară, lute ca gândul! Trebuie să ne grăbim. Nu mai avem timp. Vezi? Focurile de avertizare din Gondor au fost aprinse, semn că se cere ajutor. Războiul a început. Uite, e foc pe Amon Dîn și pâlălaie pe Eilemach; și uite cum se aprind cu iuțeală spre apus Nardol, Erelas, Min-Rimmon, Calenhad și Halifirien, la hotarele Rohanului.

În loc să-i dea ascultare, lute ca gândul își opri galopul, mergând acum la pas, își înalță capul și necheză. Din întuneric îi răspunseră alte nechezături; curând se auzi tropăit de copite și trei călăreți se iviră, trecând pe lângă ei ca niște fantome zburătoare în lumina lunii, făcându-se nevăzuți la apus. Lute ca gândul își adună și el puterile și se avântă înainte, iar noaptea îl învălui precum un vânt vâjăitor.

Pippin simți cum îl cuprinde din nou picoteala, astfel că nu prea luă seamă la ceea ce-i spunea Gandalf despre obiceiurile din Gondor și despre Seniorul Orașului care pusese să se facă vetre pentru focurile de avertizare pe piscurile aflate de-o parte și de alta a marelui lanț de munți; și cum Seniorul

avea în acele locuri posturi de strajă unde se găseau întotdeauna cai pregătiți, gata să-i ducă pe soli până în Rohan, la Miazănoapte, și în Belfalas, la Miazăzi.

– De mult n-au mai fost aprinse focurile de la Miazănoapte, spuse Gandalf, iar în vremurile de demult ale Gondorului nici nu era nevoie de ele, căci locuitorii de-aici aveau cele Șapte Pietre.

Pippin se foi înfiorat.

– Dormi, dormi și nu te teme! spuse Gandalf. Doar nu te duci, așa ca Frodo, în Mordor, ci spre Minas Tirith, și acolo vei fi mai în siguranță decât oriunde altundeva în aceste vremuri. Dacă Gondor va fi învins ori Inelul va încăpea pe mâini străine, atunci Comitatul nu va mai fi loc de refugiu.

– Nu mă liniștesc cu nimic vorbele tale, spuse Pippin.

Cu toate acestea, somnul îl cuprinse pe de-a-ntregul. Și înainte să se cufunde încă o dată într-un vis adânc, își mai aminti doar de o străfulgerare a vârfurilor albe și înalte, sclipind precum niște insule plutitoare deasupra norilor atunci când prinseră razele lunii ce apunea. Mai apucă să se întrebe pe unde s-o fi aflând Frodo, dacă ajunsese de-acum în Mordor, sau zăcea mort pe undeva, și nu avea de unde ști că Frodo, aflat undeva departe, se uita la aceeași lună care apunea dincolo de Gondor cu mult înainte să se ivească zorii.

Pippin se trezi din pricina zvonului de glasuri. Trecuseră încă o zi de fereală și o noapte de spaime. Se iveau zorii: frigul începutului de zi, neguri cenușii, reci, care-i împresurau. Lute ca gândul stătea lângă ei și din trupul lui asudat se înalțau aburi, grumazul însă și-l ținea drept, fără să dea semne de oboseală. Alături se afla o mulțime de oameni înveșmântați în mantii grele, iar în spatele lor se ivea din negură un perete de piatră. Părea pe jumătate ruinat, dar, înainte să se ridice de tot vălurile nopții, au început să se audă zgomote de muncă zorită: lovituri de ciocane, zăngănit de mistrii, scârțăit de roți.

Torțe și fapte luceau stins ici și colo prin ceață. Gandalf stătea de vorbă cu oamenii aceia care îi ațineau calea; ascultându-i, Pippin își dădu dintr-odată seama că despre el vorbeau.

– Mda, așa e, te cunoaștem, Mithrandir, spunea mai-marele oamenilor, și cunoști parolele celor Șapte Porți, prin urmare, ești liber să treci. Dar pe însoțitorul tău nu-l cunoaștem. El ce este? Un gnom ieșit din munții de la Miazănoapte? Nu vrem să avem picior de străin pe meleagurile noastre la această vreme, decât dacă sunt războinici puternici în al căror ajutor și credință ne putem pune nădejdea.

– Voi pune chezașie pentru el în fața tronului lui Denethor, nu se lăsă Gandalf. Cât despre vitejia lui, nu se poate măsura cu înălțimea pe care o are. A trecut prin mai multe bătălii și pericole decât ai făcut-o tu, Ingold, cu toate că ești de două ori mai înalt decât el, iar acum vine de-a dreptul din toiul luptelor de la Isengard, despre care aducem vești. Și este cuprins de o mare oboseală, căci altfel l-aș trezi. Numele lui este Peregrin, un om neînchipuit de curajos.

– Om? făcu neîncrezător Ingold, și ceilalți izbucniră în râs.

– Om! izbucni Pippin, trezit de-a binelea. Om! Auzi vorbă! Ba sunt hobbit și tot atât de curajos pe cât sunt de om... poate doar pe ici, pe colo, când e nevoie. Să nu vă lăsați amăgiți de Gandalf!

– Mulți care au făcut fapte și mai mari n-ar putea-o spune mai bine, zise Ingold. Dar ce-i un hobbit?

– Un piticuț, răspunse Gandalf. Nu, nu acela despre care s-a tot vorbit, adăugă el văzând mirarea de pe fețele oamenilor. Nu acela, ci unul din neamul lui.

– Da, și unul care a călătorit cu el, adăugă Pippin. Și Boromir din orașul vostru a fost cu noi și m-a salvat din zăpezile de la Miazănoapte, și, până la urmă, a fost ucis în timp ce mă apăra de mulți vrăjmași.

– Tăcere! ceru Gandalf. Vestea despre această nenorocire ar fi trebuit spusă mai întâi tatălui.

– Am bănuț-o mai demult, zise Ingold, căci au fost tot felul de semne rele pe aici în ultima vreme. Acum însă, treceți iute! Căci Seniorul Orașului Minas Tirith va fi nerăbdător să vadă pe oricine aduce vești despre fiul său, fie că e om, fie...

– Hobbit, completă Pippin. Nu prea am cum să-l ajut pe stăpânul vostru, dar voi face tot ce voi putea, în amintirea lui Boromir cel Viteaz.

– Să călătoriți cu bine! le ură Ingold; oamenii se dădură la o parte ca să-i facă loc lui Iute ca gândul și drumeții trecură printr-o poartă mică din zid. Fie ca sfaturile tale, Mithrandir, să-l ajute pe Denethor în ceasul ăsta de cumpănă și pe noi așijderea! strigă Ingold în urma lor. Numai că se spune că obiceiul tău, Gandalf, e să vii cu vești despre suferințe și primejdii.

– Asta pentru că vin arar, doar atunci când e nevoie de ajutorul meu, răspunse Gandalf. Cât despre sfaturi, vouă v-aș spune că v-ați apucat prea târziu să dregeți zidul Pelennorului. Curajul va fi cea mai bună pavăză împotriva furtunii ce va veni – curajul și speranța pe care vă voi aduce-o eu. Căci nu toate veștile mele sunt rele. Lăsați acum mistriile și ascuțiți-vă săbiile!

– Sfârșim treaba înainte de lăsatul serii, mai zise Ingold. Partea asta de zid va fi ultima ce va fi folosită drept apărare: aici pericolul de atac este cel mai mic, căci de această parte se află prietenii noștri din Rohan. Îi cunoști întrucâtva? Or să răspundă oare chemării noastre, ce crezi?

– Da, or să vină. Numai că ei au purtat multe bătălii ca să vă apere. Drumul ăsta nu mai este sigur, cum nu mai e niciun altul. Fiți cu băgare de seamă! Dacă nu era Gandalf Corbde-Furtună, ați fi avut parte în Anórien de-o întreagă oaste vrăjmașă, nu de Cavalerii din Rohan. Și primejdia încă n-a trecut. Cu bine, și să nu care cumva să dormiți!

Acestea fiind zise, Gandalf păși pe întinderea vastă de pământ aflată dincolo de Rammas Echor. Așa numeau oamenii din Gondor zidul exterior pe care îl construiseră cu

mare trudă după ce Ithilien căzuse sub umbra Dușmanului. Pornea de la poalele muntelui și după zece leghe se întorcea tot acolo, cuprinzând în arcu său câmpiile Pelennorului: pământuri frumoase și mănoase pe pantele lungi și terasele care cădeau până în albia adâncă a râului Anduin. În colțul cel mai îndepărtat de Poarta cea Mare a Orașului, spre nord-est, zidul se afla la patru leghe depărtare și străjuia de pe malul încrețit șesurile întinse învecinate cu râul, iar oamenii îl construiseră înalt și puternic; căci în acel loc, urmând o cale apărută de zid, drumul venea de la vadurile și podurile din Osgiliath și trecea printr-o poartă păzită de turnuri crenelate. În cel mai apropiat punct al său, spre sud-est, zidul se afla la ceva mai mult de o leghe de Oraș. În acel loc, Anduin, care făcea un cot larg în jurul dealurilor Emyrn Arnen din Ithilien de la Miazăzi, se întorcea brusc spre apus, încât zidul exterior fusese ridicat chiar pe răzorul lui; sub el se aflau cheiurile și debarcaderele din Harlond, pentru corăbiile care veneau din ținuturile de la miazăzi.

Pământurile orașului erau bogate, cultivate, acoperite de livezi, cu gospodării ce aveau cuptoare de uscat hamei și hambare, țarcuri și staule, și multe răușoare clipoceau dinspre înălțimi, traversând pajiștile, până în apele Anduinului. Cu toate acestea, nu erau mulți păstori și gospodari care să locuiască în acele case, cea mai mare parte a celor din Gondor trăind în cele șapte cercuri ale Orașului sau în văile înalte ale munților de la hotare, în Lossarnach, sau și mai la miazăzi, în frumosul Lebennin, cu cele cinci izvoare ale sale. Între munți și mare trăia un popor viteaz. Erau socotiți drept oameni din Gondor, dar sângele lor era amestecat și printre ei se găseau și din cei scunzi și oacheși la înfățișare, ai căror strămoși se trăgeau mai degrabă din oamenii de mult uitați, care sălășluiseră la adăpostul dealurilor în Anii Întunecați dinainte de venirea regilor. Dar dincolo de hotarele acestea, în regatul Belfalas, domnea prințul Imrahil, în fortăreața sa

Dol Amroth, pe malul mării, și el era de sânge nobil, la fel și poporul său, oamenii aceia înalți, mândri, cu ochii cenușii ca marea.

Gandalf călări o vreme, timp în care lumina zilei prinse putere; Pippin se trezi și el și se uită în jur. La stânga zări o mare de ceață, înălțându-se ca o umbră rău prevestitoare spre răsărit; în dreapta lui însă, munții semeți își desfășurau crestele, întinzându-se de la apus până la un capăt abrupt, râpos, ca și când, în modelarea pământurilor, Râul izbucnise printr-o mare barieră, săpând o vale largă menită să devină un câmp de luptă și înfruntări în vremurile ce aveau să vină. Iar acolo unde se sfârșeau Munții Albi Ered Nimrais, Pippin zări, așa după cum îi promisese Gandalf, urieșenia întunecată a Muntelui Mindolluin, umbrele adânci, vineții ale ravenelor lui înalte, peretele, sumețit și el, albindu-se în strălucirea tot mai puternică a zilei. Iar pe pîntenul mult împins în afară al Muntelui se afla Orașul Străjuit, cu cele șapte ziduri ale sale, făcute dintr-o piatră atât de dură și de veche, încât nu păreau înălțate de mână de om, ci tăiate din stâncile pământului de către uriași.

Sub privirile uimite ale lui Pippin, zidurile de un cenușiu-șters deveniră albe, împurpurându-se ușor în lumina dimineții, și dintr-odată soarele ieși de după negura de la răsărit și trimise o rază ce lovi fața orașului. Lui Pippin îi scăpă un țipăt, căci Turnul Ecthelion, înălțat mult deasupra celui mai înalt zid, apărură parcă desenat pe cer, scăpărând ca un spin de perle și argint, înalt, frumos, fără cusur, iar fleșa strălucea de-ai fi zis că e făcută din cristale; flamuri albe fluturau pe creneluri în vântul dimineții, și de undeva de sus și de departe răsuna o chemare limpede, ca de trâmbițe de argint.

Și uite-așa au călărit Gandalf și Peregrin până la Poarta cea Mare a oamenilor din Gondor, la răsăritul soarelui, și porțile de fier se deschiseră în fața lor.

– Mithrandir! Mithrandir! strigară oamenii. Acum știm că furtuna se apropie cu adevărat!

– Bate la porțile voastre, întări Gandalf. Am venit pe aripile sale. Lăsați-mă să trec! Trebuie să mă înfățișez Seniorului vos-tru, Denethor, cât încă mai are puterea în mâinile sale. Orice s-ar întâmpla de-aici încolo, ați ajuns să vedeți sfârșitul aceluia Gondor pe care-l cunoașteți voi. Lăsați-mă să trec!

La auzul vocii sale poruncitoare, oamenii se dădură în lături fără să-i mai pună nicio întrebare, chiar dacă se uitau cu mirare la hobbitul ce ședea în fața lui în șa și la calul care-i purtase. Oamenii Orașului foloseau arareori cai, iar pe străzi erau văzuți și mai puțini, în afară de aceia călăriți de solii seniorului lor.

– Nu cumva acesta e unul dintre armăsarii cei mari ai Regelui din Rohan? întrebă ei. Te pomenești că rohirimii or să vină să întărească rândurile!

Dar lute ca gândul trecu mai departe mândru, urmând drumul șerpuitor.

Minas Tirith era construit pe șapte niveluri, fiecare săpat în munte și înconjurat de un zid, și în fiecare zid era o poartă. Porțile însă nu erau așezate în linie dreaptă: Marea Poartă din Zidul Orașului se afla în colțul estic, în vreme ce a doua se afla la sud-est, a treia spre nord-vest și tot așa, ba la dreapta, ba la stânga, până sus, încât drumul pietruit ce urca spre Citadelă o lua întâi într-o direcție, apoi în cealaltă pe fața pintelului. Și de fiecare dată când trecea prin dreptul Porții celei Mari intra printr-un tunel boltit, străpungând un perete de stâncă a cărui uriașă coamă cocoșată tăia în două toate cercurile Orașului, în afară de primul. Căci, parte datorită formeii promontoriului, parte datorită iscusinței și trudei celor din străvechime, în spațiul larg din spatele Porții celei Mari se înălța un falnic bastion de piatră, cu o muchie la fel de ascuțită precum carena unei corăbii, îndreptată spre răsărit. Și se

înălța până în dreptul cercului aflat cel mai sus, iar în vârf avea o coroană de creneluri; și asta pentru ca toți cei din Citadelă, asemenea marinarilor de pe o corabie, să poată privi din chiar creștetul său până la Poarta aflată șapte sute de picioare mai jos. Intrarea în Citadelă dădea și ea spre soare-răsare, dar era scobită în inima stâncii; și astfel o pantă lungă, luminată de felinare, urca în sus până la a șaptea poartă. Așa ajungeau într-un târziu oamenii la Înalta Curte și la Piața Fântânii de la piciorul Turnului Alb; înalt, durat cu multă măiestrie, turnul măsoara cincizeci de stânjeni de la bază la vârf, unde flutura stindardul Majordomilor, la o mie de picioare deasupra câmpiei.

Și cu adevărat era o cetate puternică, pe care nicio oștire vrăjmașă nu o putea cuceri, atâta vreme cât se afla cineva înăuntru care să mânuiască arme; doar dacă vrăjmașul venea din spate și escalada pantele mai puțin înalte de la poalele Muntelui Mindolluin, pentru a ajunge pe șaua îngustă care lega Dealul Străjii de munte. Dar șaua aceasta, care se întindea până în dreptul celui de-al cincilea zid, era împrejmuită de metereze înalte până la prăpastia ce se căsca deasupra capătului vestic; aici se găseau casele și criptele boltite ale regilor și seniorilor dispăruți, pentru totdeauna cufundați în tăcere între munte și turn.

Pippin se uita cu tot mai mare uimire la marele oraș de piatră, mai întins și mai minunat decât și-ar fi putut el imagina vreodată; mai măreț și mai puternic decât Isengard și mult mai frumos. Adevărul însă era că an de an se ruina tot mai mult, și de pe-acum rămăsese cu jumătate dintre oamenii care ar fi putut locui în tihnă acolo. Pe fiecare stradă pe care treceau, Pippin și Gandalf zăreau case mari și curți ale căror uși și porți boltite aveau gravate pe ele multe litere frumoase în forme ciudate și străvechi. Pippin bănuia că erau nume ale unor oameni mari de-ai lor și ale rubedeniilor care locuiseră

odată acolo; acum însă, casele erau făcute, niciun pas nu mai răsuna pe aleile lor largi. Nicio voce nu se auzea din holuri și niciun chip nu privea pe ușă sau pe geam afară. În sfârșit, ieșiră din umbra celei de-a treia porți și soarele fierbinte care strălucea dincolo de râu lumina aici pereții netezi, coloanele bine ținute în stâncă și arcul cel mare a cărui piatră de boltă era sculptată asemenea unei coroane și a unui cap regesc. Gandalf descălecă, deoarece caii nu aveau voie să pătrundă în Citadelă, și lute ca gândul se lăsă mânat de îndemnul blând al stăpânului său.

Străjerii de la porți purtau veșminte negre, coifurile lor aveau forme ciudate, înalte și cu apărători pentru față aproape lipite de obraji, iar deasupra acestor apărători se desfăceau aripile albe ale păsărilor mării; coifurile însă luceau ca argintul, fiind cu adevărat făurite din *mithril*, moșteniri ale gloriei de mult apuse. Tunicile negre aveau drept broderie un copac alb cu flori ca de zăpadă, sub o coroană de argint, și multe stele în colțuri. Astfel arăta uniforma moștenitorilor lui Elendil și nimeni nu o mai purta acum în întregul Gondor, afară doar de Străjerii Citadelei în fața Curții Fântâniei unde crescuse odată Copacul Alb.

Din câte se părea, vestea sosirii lor ajunsese cu mult înainte; astfel că au fost lăsați imediat să intre, fără să li se adreseze un cuvânt și fără să li se pună întrebări. Gandalf traversă iute curtea pavată în alb. O mică fântână arteziană se juca în razele soarelui de dimineață, înconjurată de verdele-crud al unei pajiști, dar în mijlocul fântâniei, aplecat peste havuz, se găsea un copac uscat și apa picura trist de pe ramurile sale goale și frânte, înapoi în oglinda clară a fântâniei.

Grăbind în urma lui Gandalf, Pippin se uita la copac. Ce trist arăta, își spuse el, întrebându-se de ce oare era lăsat acest copac mort acolo unde toate celelalte erau atât de bine îngrijite.

Șapte stele și șapte pietre, și un copac alb.

Cuvintele murmurate odată de Gandalf îi veneau acum în minte. Și deodată se pomeni la porțile sălii celei mari de sub turnul scânteietor; urmându-l pe Gandalf, trecu pe lângă paznicii porților, înalți și tăcuți, și intră în umbrele răcoroase, pline de ecou, ale casei de piatră.

În timp ce străbăteau un culoar pavat, lung și pustiu, Gandalf îi șopti lui Pippin:

– Fii atent la vorbele pe care le rostești, meștere Peregrin! Nu-i vreme de neobrăzări de-ale hobbiților. Théoden e un bătrân bun la suflet. Denethor e de alt soi, mândru, iscusit, de viță mult mai nobilă și cu mai mare putere, chiar dacă nu e rege. Ție însă îți va vorbi cel mai mult, îți va pune tot soiul de întrebări, pentru că tu ești cel care-i vei putea povesti despre fiul său, Boromir. L-a iubit nespun: poate prea mult; cu atât mai mult cu cât nu se asemănau defel. Dar sub masca acestei iubiri va crede că-i va fi mai ușor să afle de la tine ceea ce dorește, și nu de la mine. Nu-i spune mai multe decât e nevoie și treci sub tăcere misia lui Frodo. O să mă ocup eu de asta când va veni vremea. Și nu spune nimic nici de Aragorn, decât dacă nu se poate altfel.

– De ce să nu spun? Care-i baiu' cu Pas Mare? șopti Pippin, la rândul său. Voia să vină aici, nu-i așa? Și curând chiar o să și fie aici.

– Poate, poate, zise Gandalf. Deși, dacă vine, pun capu' că o va face într-un fel la care nu se așteaptă nimeni, nici chiar Denethor. Mai bine așa. Sau măcar să vină fără să-l vestim noi.

Gandalf se opri în fața unei uși înalte din metal.

– Vezi, meștere Peregrin, nu mai am vreme acum să te învăț istoria ținutului Gondor, deși tare bine ar fi fost dacă ai fi știut câte ceva pe vremea când încă vânai cuiburi de păsări și trăgeai chiulul în pădurile Comitatului. Fă așa cum te-am rugat! Nu prea este înțelept ca atunci când îi aduci unui mare senior vestea morții fiului său să vorbești despre sosirea celui care, dacă va veni, își va cere dreptul asupra regatului.

Ți-e de ajuns?

- Regatul? nu se dumiri Pippin.

- Da. Dacă ai umblat toate zilele astea cu urechile astupate și mintea adormită, e vremea să te trezești!

Zicând acestea, Gandalf ciocăni la ușă.

Ușa se deschise, dar părea că o făcuse de la sine, pentru că nu se zărea nimeni. Pippin avea în fața ochilor o sală cât toate zilele. Era luminată de ferestrele adânci așezate în arcadele largi aflate de o parte și de alta, dincolo de șirurile de stâlpi înalți care susțineau tavanul. Erau ca niște monoliți de marmură neagră ce se terminau în capiteli sculptate în multe frunze și figuri ciudate de animale; și mult deasupra, în umbră, lucea stins bolta cea largă și aurită, incrustată cu ornamente ca niște râuri de multe culori. Nicio draperie sau vreo țesătură legendară și nimic altceva țesut sau dăltuit în lemn nu putea fi văzut în acea sală lungă și solemnă; doar între stâlpi se găsea o întregă adunare de siluete înalte, sculptate în piatră rece.

Văzându-le, Pippin își aminti deodată de stâncile cioplite ale Argonathilor și se simți copleșit de venerație și de teamă privind la acea înșiruire de regi de mult morți. La capătul cel mai îndepărtat al sălii și la piciorul unui șir lung de trepte era așezat un tron înalt, sub un acoperământ de marmură care semăna cu un coif în formă de coroană; în spatele tronului, sculptată pe perete și incrustată în pietre prețioase – imaginea unui copac înflorit. Tronul însă era gol. La capătul scării, pe cea mai de jos treaptă care era lată și adâncă, se găsea un jilț de piatră, negru, fără ornamente, iar pe el ședea un bătrân cu privirile ațintite în poală. În mână ținea un toiag cu o măciulie rotundă, de aur. Nu-și ridică privirile. Cu pas solemn, cei doi traversară podeaua lungă, apropiindu-se, și se opriră la numai trei pași de jilț. Iar Gandalf spuse:

- Slavă ție, Senior și Cărmuitor al orașului Minas Tirith, Denethor, fiu al lui Ecthelion! Am venit cu sfaturi și vești în acest ceas întunecat.

Abia atunci își înălță bătrânul privirile. Pippin îi zări fața brăzdată, oasele mândre și pielea precum fildeșul, nasul lung, acvilin, între ochii adânci și întunecați; chipul acesta îi aminti mai puțin de Boromir, cât de Aragorn.

- Cu adevărat e întunecat ceasul, răspunse bătrânul, și la asemenea vreme ești așteptat să vii, Mithrandir! Dar, chiar dacă toate semnele au prezis că sfârșitul Gondorului este aproape, prea puțin înseamnă acum pentru mine acea întunecime, cât propria mea întunecare. Mi s-a spus că aduci cu tine pe cineva care l-a văzut pe fiul meu murind. El este?

- El, spuse Gandalf. Unul din cei doi. Celălalt este cu Théoden din Rohan și poate că va veni mai încolo. Sunt piticuți, după cum bine vezi, cu toate că nu el este cel despre care au vorbit semnele.

- Tot piticuț rămâne, se încruntă Denethor, și prea puțin iubesc acest nume, atâta vreme cât acele vorbe blestemate au venit să ne tulbure socotelile și să-l trimită pe fiul meu în solia care i-a adus moartea. Pe Boromir al meu! Acum avem nevoie de tine. În locul tău ar fi trebuit să se ducă Faramir.

- S-ar fi dus, știi bine, îl muștră Gandalf. Nu fi nedrept în suferința ta! Boromir a cerut să i se dea solia și nu ar fi îndurat s-o primească altcineva. A fost un om autoritar, care căpăta tot ceea ce-și dorea. Am călătorit împreună și am deslușit mult din firea lui. Dar tu ai pomenit de moartea lui. Ai primit vreo știre înainte de sosirea noastră?

- Am primit asta, răspunse Denethor și, lăsând jos toiagul, ridică din poală obiectul la care privise mai înainte. În fiecare mână ținea câte o jumătate dintr-un corn măreț, frânt la mijloc: cornul unui bizon, legat în argint.

- Păi, ăsta e cornul pe care Boromir îl purta mereu cu sine! strigă Pippin.

– Întocmai, zise Denethor. La rândul meu, l-am purtat și eu, și așa a făcut fiecare dintre fiii cei mari ai casei noastre, cu mult timp în urmă, încă din vremurile apuse dinainte de căderea regilor, când Vorondul, părintele lui Mardil, a vânat vitele sălbatice din Araw, pe îndepărtatele câmpii Rhûn. L-am auzit abia răsunând peste mlaștinile de la miazănoapte, acum treisprezece zile, iar Râul mi l-a adus frânt: nu va mai răsuna nicicând.

Se opri; o tăcere grea se lăsă. Deodată, bătrânul aținti o privire neagră asupra lui Pippin.

– Ce-ai de spus despre asta, piticuțule?

– Treisprezece, treisprezece zile, șovăi Pippin. Da, cam atâtea cred că au trecut. Da, mă aflam lângă el când a suflat din corn. Dar niciun ajutor nu s-a ivit. Doar orci și mai mulți.

– Așa deci, făcu Denethor, scrutând chipul lui Pippin. Zici că erai acolo? Mai spune-mi! De ce n-a venit niciun ajutor? Și cum de ai scăpat tu, iar el nu, chit că era un om atât de vânjos, și n-au fost decât orci care să-l înfrunte?

Roșind, Pippin uită de orice teamă.

– Cel mai puternic om poate fi ucis de o singură săgeată, zise el, iar Boromir a fost străpuns de multe. Când l-am văzut ultima oară, se prăbușise lângă un copac și-și smulgea din coapsă o săgeată cu pene negre. Apoi eu mi-am pierdut simțirea și am fost luat prizonier. Nu l-am mai văzut de atunci și mai multe nu știu. Dar îl cinstesc în gândul meu, căci a fost tare viteaz. A murit ca să ne salveze pe rubedenia mea Meriadoc și pe mine, a fost răpus în codru de soldățimea Seniorului Întunecimii și, chiar dacă el a căzut fără să învingă, recunoștința mea e la fel de mare.

Spunând acestea, Pippin îl privi pe bătrân drept în ochi, simțind cum i se trezește în mod ciudat mândria, stărnită de disprețul și neîncrederea din vocea aceea rece.

– Fără îndoială că un senior atât de mare al oamenilor nu-și închipuie că un hobbit, un piticuț din Comitatul de la

Miazănoapte, ar putea să-i fie de prea mult ajutor; dar oricât ar fi de puțin, eu sunt gata să i-l ofer, drept răsplată pentru ceea ce-i datorez.

Dând la o parte pelerina cenușie, Pippin scoase la vedere mica lui sabie și o puse la picioarele lui Denethor.

Un zâmbet palid, ca o lucire de soare cu dinți într-o după-masă de iarnă, trecu peste chipul bătrânului; își aplecă totuși capul și, punând deoparte rămășițele cornului, întinse mâna către Pippin.

– Dă-mi arma! ceru el.

Pippin o ridică și i-o dădu, cu mânerul înainte.

– De unde-o ai? întrebă Denethor. Mulți, foarte mulți ani se află gravați pe ea. Aș zice că tăișul i-a fost făurit de cei din neamul nostru de la Miazănoapte, în vremurile de mult apuse, sau mă înșel?

– A fost scoasă din măgurile de la hotarele țării mele, răspunse Pippin. Dar numai duhurile rele mai sălășluiesc acum acolo și de bunăvoie n-am să spun nimic mai mult despre ele.

– Văd că în jurul tău se țeș povești ciudate, zise Denethor, și o dată în plus se dovedește că înfățișarea unui om – sau a unui piticuț – poate să înșele. Îți primesc ajutorul. Căci vorbele nu te fac să dai înapoi și vorbești curtenitor, chiar dacă graiul tău sună ciudat urechilor noastre aici în sud. Iar în zilele ce vor veni vom avea trebuință de toți cei de bună-credință, fie ei mari sau mici. Jură-mi credință!

– Apucă mânerul sabiei, spuse Gandalf, și repetă după Senior, dacă ești hotărât să faci asta.

– Sunt.

Bătrânul așeză sabia în poala sa, iar Pippin puse mâna pe mâner și repetă rar după Denethor:

– Jur să fiu credincios și să servesc ținutul Gondor și pe Seniorul și Cărmuitorul său, să vorbesc și să păstrez tăcerea, să fiu făptuitor și martor la cele făptuite, să vin și să plec, la strămtorare sau la îndestulare, în vreme de pace sau de război,

întru viață sau întru moarte, din acest ceas încolo, până când seniorul îmi va da dezlegare sau moartea mă va răpune, sau lumea se va sfârși. Astfel am rostit eu, Peregrin, fiu al lui Paladin din Comitatul Piticuților.

– Și astfel am auzit eu, Denethor, fiu al lui Ecthelion, Senior al Gondorului, Majordom al Măriei sale Regele, și nu voi uita și voi răsplăti așa cum se cuvine ceea ce este dat: credința cu dragoste, vitejia cu cinstire, încălcarea jurământului cu răzbuinare.

Cu acestea, Pippin își primi înapoi sabia și o vâri în teacă.

– Iar acum, continuă Denethor, prima mea poruncă: vorbește și nu păstra nimic sub tăcere! Spune-mi întreaga ta poveste și ai grijă să-ți amintești tot ce poți despre Boromir, fiul meu. Așază-te și începe! mai zise, lovind un mic gong de argint de lângă scaunelul pentru picioare.

Pe dată apărură câțiva servitori. Abia atunci băgă de seamă Pippin că aceștia stătuseră tot timpul în niște alcovuri de-o parte și de alta a ușii, nevăzuți atunci când intraseră ei doi.

– Aduceți vin și mâncare, și jilțuri pentru oaspeți, ceru Denethor, și aveți grijă să nu ne tulbure nimeni timp de o oră. Apoi către Gandalf: Numai atât pot să stau de vorbă cu voi, căci mai sunt și alte lucruri de care trebuie să iau seamă. Mult mai însemnate s-ar zice, dar nu și pentru mine. Poate totuși om mai găsi vreme să stăm de vorbă la capătul zilei.

– Poate chiar mai devreme, trag eu nădejde, zise Gandalf. Doar nu am călătorit până aici din Isengard, cale de o sută și cincizeci de leghe, iute ca vântul, numai ca să-ți aduc un războinic mărunțel, oricât de curtenitor ar fi el. Oare nu înseamnă nimic pentru tine că Théoden a dus o bătălie măreață și că Isengard a fost înfrânt, și că eu am rupt cărja lui Saruman?

– Înseamnă mult pentru mine. Dar știi de-acum destule despre aceste fapte, atât cât îmi sunt de trebuință împotriva primejdiei de la Răsărit. Își întoarse privirile întunecate spre Gandalf și abia acum observă Pippin o asemănare între cei

doi și simți încordarea dintre ei, ca și când ar fi zărit o fâșie de foc mocnit întinzându-se de la ochii unuia la ai celuilalt, gata să izbucnească într-o flacără.

Și, cu adevărat, mai curând Denethor arăta ca un mare vrăjitor, decât Gandalf, mai majestuos, mai frumos, mai puternic și mai bătrân. Și totuși, cu un alt simț decât cel al văzului, Pippin înțelese că Gandalf avea puterea cea mare și înțelepciunea mai adâncă, și o măreție ascunsă. Și era mai bătrân, mult mai bătrân. „Cu cât mai bătrân?” se întrebă Pippin, apoi își spuse că era tare ciudat că nu se gândise la asta până acum. Arborebărbos îi pomenise ceva despre vrăjitori, dar nici chiar atunci nu îl socotise pe Gandalf ca fiind unul dintre ei. Ce era Gandalf? În ce loc și în ce vremuri îndepărtate venise el pe lume, și când avea s-o părăsească?

Cu aceasta cugetările lui încetară și văzu că Denethor și Gandalf încă se mai priveau în ochi, parcă citindu-și unul altuia gândurile. Denethor fuse acela care-și feri primul privirile.

– Mda, zise el. Chiar dacă Pietrele s-au pierdut – așa se zice – seniorii din Gondor tot au simțul văzului mai ascuțit decât oamenii de rând, astfel că primesc mai multe vești decât ceilalți. Dar acum așezați-vă!

*

La aceste cuvinte, câțiva bărbați aduseră un jilț și un scaunel, iar un altul veni cu un platou pe care se aflau o cană și cupe de argint, și prăjituri albe. Pippin se așeză, dar rămase cu privirile la seniorul cel bătrân. Oare fusese într-adevăr așa, sau doar i se păruse, anume că pomenind de Pietre o scăpărare neașteptată îi apăruse bătrânului în ochi atunci când și-i ațintise pe chipul lui Pippin?

– Acumm spune-mi povestea ta, vasalul meu, îi ceru Denethor cu blândețe, dar și ușor în derâdere. Căci vorbele celui de care s-a apropiat într-atât fiul meu nu pot fi decât binevenite. Pippin n-avea să uite vreodată acel ceas petrecut

în marea sală, sub căutătura pătrunzătoare a Seniorului din Gondor, împuns când și când de întrebările lui viclene, și știindu-l în tot acest timp pe Gandalf alături, urmărindu-l, ascultându-l și (astfel simțise Pippin) stăpânindu-și cu greu nerăbdarea și o mânie tot mai aprinsă. Când se scurse ceasul și Denethor lovi încă o dată în gong, Pippin era vlăguit. „Nu se poate să fi trecut de nouă, își spuse. Aș fi în stare să mănânc trei porții la micul dejun și tot nu m-aș sătura.“

– Duceți-l pe Seniorul Mithrandir la casa pregătită pentru Domnia Sa, spuse Denethor, iar până una-alta însoțitorul său poate să fie găzduit împreună cu el, dacă așa dorește. Dar să se dea de veste că l-am primit în slujba mea și de aici încolo va fi știut drept Peregrin fiul lui Paladin și i se vor spune parolele supușilor. Înștiințați-i pe Căpitani să vină să mă aștepte aici de cum a bătut de ora trei!

Cât despre Domnia Ta, Senior Mithrandir, vei veni când și cum vei pofti. Nimeni nu te va opri să pătrunzi la mine la oricare ceas, fără doar de puținele ore de somn. Lasă să se stingă mânia față de nesocotința unui om bătrân și apoi întoarce-te spre a-mi oferi sprijin!

– Nesocotință? făcu Gandalf. Nu, domnul meu, când ai dat în mintea copiilor ești ca și mort. Până și durerea îți poate servi drept mască. Crezi tu că nu înțeleg ce urmărești atunci când copleșești cu întrebări pe cineva care nu știe nimic, în vreme ce eu șed alături?

– Dacă pricepi, mulțumește-te cu atât! i-o-ntoarse Denethor. Trufia ar fi semn de nesocotință dacă refuză ajutorul și sfatul când e trebuință de ele, dar ești liber să ni le dăruiești după cum socotești de cuviință. Să știi însă că Seniorul Gondorului nu ajunge unealta niciunui gând ascuns, oricât de merituos și al oricui ar fi acesta. Iar pentru el nu se află țel mai nobil în lumea de acum decât binele țării Gondor; cât privește cârmuirea țării, domnul meu, este a mea și a niciunui alt om, decât doar a regelui, dacă se va întoarce.

– Decât dacă se va întoarce regele? întrebă Gandalf. Ei bine, domnul meu Majordom, îndatorirea ta este să păstrezi liniștea în regat tocmai pentru un asemenea fapt, pe care puținii par acum să-l întrevadă. Și pentru aceasta vei primi tot ajutorul pe care vei dori să mi-l ceri. Dar ascultă-mă bine: eu, unul, nu cârmuiesc peste nicio țară, fie ea Gondor sau alta, mică sau mare. Însă tot ce se află în primejdie în lume, așa cum se află ea acum, intră în grija mea. Cât despre mine, eu nu mă voi abate de la îndatorirea mea, chiar dacă Gondor va trebui să piară, atâta vreme cât această noapte va putea fi trecută de ceva ce va crește frumos în zilele care vor veni sau va purta fruct și va înflori din nou. Căci și eu sunt Majordom. Sau n-ai știut?

Cu aceste vorbe, Gandalf se răsuci pe călcâie și ieși cu pași mari din sală, însoțit de Pippin care alerga pe lângă el.

Cât merseră, Gandalf nu se uită la Pippin și nici nu-i adresă vreun cuvânt. Călăuza îi conduse de la porțile sălii celei mari, prin Curtea Fântâniei, pe o alee mărginită de case înalte de piatră. După mai multe cotituri, ajunseră la o casă din apropierea zidului nordic, nu departe de custura care lega dealul de munte. Intrară, urcând pe o scară largă, cioplită în piatră, până la ceea ce era primul cat dacă te uitai dinspre stradă, și acolo călăuza le arătă o încăpere frumoasă, luminoasă, aerisită, cu perdele minunate, în fir de aur stins, dar neîngreunată de zorzoane. Mobilă puțină, doar o masă mică, două scaune și o laviță; însă de o parte și de alta se găsea câte un alcov cu draperii, iar înăuntrul fiecăruia un pat gata așternut, vase și un bol pentru spălat. Trei ferestre înalte și înguste dădeau spre miazănoapte, spre marele cot al râului Anduin, învăluit încă în cețuri, și mai departe spre Eryn Muil și Rauros. Pippin trebui să se urce pe laviță ca să poată privi peste pervazul lat de piatră.

– Ești supărat pe mine, Gandalf? întrebă el după ce călăuza ieși, închizând ușa în urma sa. Am făcut tot ce-am putut.